

3

**NAGYHAJMÁS KÖZSÉG
KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉSE
2018**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	BEVEZETÉS	2
2.	A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE	2
2.1.	<i>Előzmények, a tematika tartalma</i>	2
2.2.	<i>A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása</i>	3
2.3.	<i>A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a településrendezési terv alakulására</i>	3
2.4.	<i>A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása</i>	3
3.	A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV FELÜLVIZSGÁLAT RÖVID ISMERTETÉSE	4
3.1.	<i>A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése</i>	4
3.2.	<i>A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal</i>	5
	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések:.....	5
	Területrendezési tervekkel való összefüggések:.....	6
4.	A TERV KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA, ELEMZÉSE	6
4.1.	<i>A környezeti értékelés során figyelembevett tervek, koncepciók, programok</i>	6
4.2.	<i>A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok</i>	10
	A talaj és a vizek védelme	10
	A levegőminőség védelme	11
	Hulladékgazdálkodás	13
	Zaj és rezgés elleni védelem.....	14
	Települési és épített környezet	14
	Táj- és természetvédelem.....	15
5.	A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK	16
6.	JAVASLAT A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEKRE, MONITORIZÁLÁSRA	16
7.	ÖSSZEFOGLALÁS	17
8.	FORRÁSOK	18

1. BEVEZETÉS

Az S.T.F.T. Településfejlesztő és Tervező Bt. (7624 Pécs, Óz utca 3/A.) megbízta az ÖKO-TRADE Környezetvédelmi és Víztechnikai Kft.-t (7623 Pécs, Megyeri út 26/1.) Nagyhajmás Község Településfejlesztési Konceptióhoz kötődő környezeti értékelés elkészítésére.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiával és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezés sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, valamint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet szerint „a település egészére készülő településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv” esetén környezeti értékelést kell végezni a várható jelentős hatások ellenőrzése érdekében.

Környezeti értékelés folyamata:

- 2/2005 (I.11.) Korm. Rendelet alapján a 3. számú mellékletben meghatározott környezet védelméért felelős közigazgatási szervek véleményének megkérése arról, hogy a hatáskörükbe tartozó környezet vagy természetvédelmi szakterületet illetően várható-e jelentős környezeti hatás.
- Környezeti értékelés elkészítéséhez szükséges magasabb rendű tervek, tanulmányok, jogszabályok áttekintése
- Környezeti értékelés elkészítése a 2/2005 (I.11.) Korm. Rendelet 4. számú melléklete alapján, amely a párhuzamosan készülő településrendezési tervbe beépülve jelentheti a garanciát a döntéshozók számára, hogy a jövőbeni elképzeléseket rögzítő terv minimalizálja, és elkerülje a nem kívánt környezeti konfliktusokat.
- Az elkészített környezeti értékelésre a megkeresett környezet védelméért felelős szervek véleményeinek beépítése.

2. A KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS KIDOLGOZÁSI FOLYAMATÁNAK ISMERTETÉSE

2.1. Előzmények, a tematika tartalma

Jelen környezeti értékelés Nagyhajmás község településrendezési tervének önálló munkarészeként készül. A településrendezési terv felülvizsgálatát a település Önkormányzatának Képviselőtestülete azzal a céllal készítteti, hogy a törvényi előírásoknak eleget téve jelen jogszabályi követelményeknek megfelelő településrendezési tervben előírtak alapján a település szabályozott fejlődését biztosítsa, továbbá a rendezési terv jóváhagyása óta eltelt időszak jogszabályi változásainak eleget tegyen és a település új fejlesztési elképzeléseit beépítse a rendezési tervbe.

A településrendezési fejlesztési terv készítés első feladatákként megalapozó helyzetfeltáró vizsgálat készült, amely feladata volt az épített - és táji környezet feltérképezése, a társadalmi, gazdasági, környezetvédelmi, ökológiai, infrastruktúra elemek - mint meglévő állapot - elemzése, részletes leírása.

Nagyhajmás Község Önkormányzata a megalapozó helyzetfeltáró, elemző és értékelő vizsgálatokra alapottnan, új településfejlesztési koncepciót készített.

A környezeti vizsgálathoz a részletes megalapozó vizsgálatok dokumentációja mellett felhasználtuk a tervező által rendelkezésre bocsájtott dokumentációkat, vizsgálatokat, munkaközi anyagokat, digitális térinformatikai adatbázist és a településfejlesztési koncepciót.

2.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A környezeti értékelés kapcsolódik a településre készülő településrendezési eszközökhöz. Figyelembe veszi a település fejlesztési elképzeléseit tartalmazó koncepciót. A készülő településrendezési terv településszerkezeti munkarészeinek alátámasztó javaslati fejezeteiben a település hosszú távú fejlesztéséhez kapcsolódva meghatározásra kerültek mindazon környezeti megoldások, melyek a fenntartható fejlődést szolgálják. A településrendezési terv részeként a környezeti értékelés a jogszabály által előírt tematika szerint és az államigazgatási szervek előzetesen adott szakmai elvárásainak figyelembevételével készül.

2.3. A környezeti értékelés készítése során tett javaslatok hatása a településrendezési terv alakulására

A környezeti értékelés során olyan információ, állapot jellemző nem merült fel, amely a jogszabályi előírásokon túlmenően jelentősen befolyásolta volna a településrendezési terv felülvizsgálatát, módosításának alakítását.

A környezeti értékelésnek az erdők telepítésére, a levegő-, zaj- és rezgésvédelemre, valamint a településkép védelemre, tájképvédelemre vonatkozó megállapításai érvényesülnek a településrendezési tervek felülvizsgálatának tartalmában.

2.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a környezeti értékelés készítése során történő figyelembevétele, az indokok összefoglalása

A településrendezési terv készítése során a település civil szervezetei, alapítványai, közösségi szervezetei, a szomszéd települések önkormányzatai, az államigazgatási szervek, a közműszolgáltatók és a lakosság kerültek bevonásra.

A lakossági észrevételezés során a településrendezési terv készítésével kapcsolatos olyan vélemény, mely környezetalakítási szempontból figyelembe vehető lenne, ezen munkafázisig nem érkezett.

Az államigazgatási szervektől megkért vélemények közül a környezeti értékelés szempontjából releváns vélemények az alábbiak:

- „Nagyhajmás település sérülékeny üzemelő, ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló vízkivételek védőövezeteit nem érinti,– Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- „Nagyhajmás nem tartozik a magas talajvízállású települések közé.” – Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság
- „a település közigazgatási területe csendes övezetet, valamint zajvédelmi szempontból fokozottan védett területet nem érint.” – Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztály
- „Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkr.) alapján, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben kihirdetett HUDD20033 kódjelű (Nagyhajmás dombok) kiemelt különleges természet-megőrzési Natura 2000 terület.” – Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztály

- „A Tvt. 7.§ (2) bekezdés h) pontja szerint a táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében biztosítani kell a jellegzetes tájképi elemek fennmaradását.” – Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztály
- „Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (továbbiakban: OTvT) szereplő, Nagyhajmás község közigazgatási területét érintő országos övezetek: Országos ökológiai hálózat övezete, Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete, Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete, Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.” - Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnökétől
- „A Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Baranya megye területrendezési tervéről szóló 9/2005. (V.12.) Kgy. rendeletében (BMTrT) szereplő, Nagyhajmás község közigazgatási területét érintő kiemelt térségi és megyei övezetek: Magterület övezete, Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete, Földtani veszélyforrás területének övezete” – Baranya Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Elnökétől
- „A település közigazgatási határain belül természetes gyógytényező érintettsége nem áll fenn” – Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztály
- „A Nagyhajmás 012/3 hrsz.-ú ingatlanon 1 db 1966-ban végzett, már felhagyott szénhidrogén kutató fúrás műtárgya található, mely üzemen kívüli, cement dugóval ellátott.” Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály
- „Szénhidrogén szállítóvezeték nem található, szilárdásvány bányászati bányatelek nem található, megkutatott és nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyron nem ismeretes, nem tartozik a Földtani veszélyforrások övezetébe, nem szerepel a Felszínmozgásos területek kataszterében.” – Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály
- „Nagyhajmás község területére vonatkozóan nyilvántartott régészeti lelőhelyek nincsenek.” – Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztály

3. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV FELÜLVIZSGÁLAT RÖVID ISMERTETÉSE

3.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése

Nagyhajmás Község Önkormányzatának képviselőtestülete 2016-ban úgy döntött, hogy a község 2004-ben készült településrendezési tervét felülvizsgálva egy új rendezési tervet készíttet. A község jelenleg hatályos szabályozási terve a társadalmi-gazdasági- és a jogszabályi változások okán 2008-ban és 2010-ben is módosításra került. A hatályos jogszabályoknak megfelelően, a településszerkezeti és a szabályozási terv előtt a településfejlesztési koncepció készül el.

A település jövőképe szerint Nagyhajmás egy olyan élhető település, ahol a hagyományok ápolása és a helyi gazdaság fejlesztése során a fenntarthatóság alapelvei is érvényesülhetnek.

A magasabb hiererchia szinten lévő fejlesztési dokumentumokban meghatározott elvek figyelembe vételével, valamint a stratégiai környezet elemzéséből látható trendek és szemléletmód alapján a következő településfejlesztési elvek kerültek rögzítésre:

- partnerség, az alulról jövő kezdeményezések befogadása,
- integrált szemléletmód elve,
- hosszútávra tervezés,
- környezeti és gazdasági fenntarthatóság.

A fenntartható fejlődés egy olyan fejlődési forma, ami úgy elégíti ki a jelen nemzedék igényeit, hogy az ne akadályozza a jövő generációt saját igényeik kielégítésében.

Mind a természeti környezet sérülékenysége, mind pedig a megváltozott fogyasztói igények azt indokolják, hogy Nagyhajmás község hosszú távon számoljon a környezetkímélő gazdasági fejlődéssel. Ez természetesen egyaránt vonatkozik valamennyi gazdasági ágazatra, beleértve az ipari területeken tervezett - vagy akár a mezőgazdasági szektorban történő fejlesztéseket.

A településrendezés célja a koncepcióban megfogalmazott elhatározások – hagyományokon alapuló helyi gazdaság, a fenntartható települési környezet, valamint a népességmegtartó képesség fokozása – eléréséhez szükséges terület-felhasználás és infrastruktúra-hálózat kialakítása, az építés helyi rendjének szabályozása, a környezet természeti, táji és épített értékeinek fejlesztése és védelme.

A terv tartalmi felépítése a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8) Korm. rendelet alapján készült. A jogszabály értelmében koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközöket abban az esetben kell készíteni, ha jogszabály előírja vagy a települési önkormányzat a település társadalmi, gazdasági, illetve környezeti helyzetében bekövetkezett változások vagy új településfejlesztési szándék miatt indokoltnak tartja.

3.2. A terv összefüggése más releváns tervekkel, illetve programokkal

A településrendezési terv készítésénél fontos szempont, hogy a magasabb rendű tervekkel, programokkal, a vonatkozó jogszabályi előírásokkal, valamint az érintett államigazgatási szervek és közműkezelők jogszabályon alapuló véleményével összhangban az érintett lakosság, a civil szervezetek támogatásával készüljön.

Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések:

- *Országos Területfejlesztési Koncepció (97/2005. (XII.25.) sz. határozat)*

Az ország hosszú távú területfejlesztési céljait és a programok kidolgozásához szükséges irányelveket meghatározó dokumentum Nagyhajmás községére is érvényesíthető rész céljai:

- Helyi természeti és kulturális erőforrások fenntartható hasznosítása,
- A környezetbarát ökoturizmus elterjedésének, a családi vendéglátói kapcsolatok kialakításának ösztönzése, az Ökoturisztikai infrastruktúra-fejlesztés a térség lakóinak bevonásával,
- Integrált, a mező- és erdőgazdálkodási, rekreációs, védelmi igényeket érvényesítő vadgazdálkodás megteremtése,
- Az építészeti örökség, a népművészet, és a kézműves hagyományok és emlékek megőrzésének támogatása,
- A történelmi és kulturális értékek korszerű bemutatására alkalmas közösségi terek felélesztésének támogatása.

- *Baranya megye Területfejlesztési Koncepciója (3/2014. (II. 20.) közgyűlési határozat)*

A fejlesztési koncepció 3 átfogó cél köré épül fel, melyek az értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdaság kialakítása, az egészséges és megújuló társadalom valamint a természet- és energiatudatos megye elérése a cél. A 7 stratégiai cél és a megfogalmazott 4 területi cél

szolgálja az átfogó célok elérését. A stratégiai célok között szerepel a helyi gazdaságok fejlesztése, a tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése, a piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrások fejlesztése, a társadalmi felzárkózás elősegítése, a stratégiai erőforrások fenntartható használata, az elérhetőség és a mobilitás javítása, valamint a nagytérségi csomóponttá válás.

A területi célok közül konkrét cél nem került rögzítésre Nagyhajmás és térségére vonatkozóan. A területi célok Nagyhajmást nem érintő céljai az Ős-Dráva program területe, Szigetvár, Sásd térsége, a Pécs és agglomerációja területe, illetve Komló és térsége, Mohács-Bóly és Villány-Siklós-Harkány térsége, valamint a horvát határmenti térség határon átnyúló kapcsolatainak javítása elsősorban a közlekedés és a gazdaság terén.

Területrendezési tervekkel való összefüggések:

- *Országos Területrendezési Terv (2003. évi XXVI. törvény)*
Nagyhajmás területe az országos övezetek közül az alábbiak vonatkozásában érintett:
 - Országos ökológiai hálózat övezete
 - Kiváló termőhelyi adottságú szántóterült övezete
 - Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete
 - Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
 - Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete
 -

- *Baranya Megye Területrendezési Terve (4/2012. (II. 17.) önkormányzati rendelet módosított 1/2005. (II. 21.) önkormányzati rendelet)* Nagyhajmást érintő övezetei:
 - Nemzeti Ökológiai Hálózat magterület övezete
 - Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
 - Erdőtelepítésre alkalmas terület
 - Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete
 - Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi terület övezete
 - Földtani veszélyforrás övezete
 - Vízerosziónak kitett terület övezete

A fent említett tervek, programok - a községre vonatkozó - fejlesztési elképzeléseivel összhangban áll Nagyhajmás fejlesztési elképzelése, valamint a magasabb-rendű tervek regionális illetve térségi fejlesztései megjelennek a település rendezési tervében.

A község tervezett rendezési folyamatai illeszkednek a kistérségi, illetve a megyei elképzelésekhez, figyelembe veszik az érintett államigazgatási szervek illetve szakhatóságok javaslatait, vonatkozó előírásokat.

4. A TERV KÖRNYEZETI HATÁSAINAK, KÖVETKEZMÉNYEINEK FELTÁRÁSA, ELEMZÉSE

4.1. A környezeti értékelés során figyelembevett tervek, koncepciók, programok

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió - 1/2014. (I.3.) számú OGY határozat

A Konceptióban rögzített fejlesztési célokat és prioritásokat figyelembe kell venni az uniós és hazai források felhasználásával megvalósuló megyei területfejlesztési programokban.

A Konceptió szerint jelentős potenciált jelenthet a környezeti infrastruktúra fejlesztése, a zöldfelületi rendszer védelme és fejlesztése, a szennyvíztisztító- és elvezető kapacitások fejlesztése, a fenntartható tájhasználat kialakítása, a víz- és vízbázis-védelme, továbbá a takarékos és átgondolt területhasználat. A levegő minőségének javítása a kibocsátások csökkentése révén, a helyi légszennyezés csökkentése a kibocsátó források helyének alapos megválasztásával, a törvényi előírások betartatása a kisméretű szálló por csökkentése érdekében. A talajok mennyiségi és minőségi védelme, a talajok termőképességének megőrzése, szervesanyag-gazdálkodás, tápanyag-utánpótlás. A területhasználati funkciók területi igényeinek minél kisebb termőfelület kieséssel járó harmonikus összehangolása, az agroökológiai adottságokhoz igazodó földhasználat, az épített örökség védelme, a gazdaságosan kitermelhető ásványi nyersanyagok tervszerű és környezetkímélő kiaknázása és hasznosítása.

Országos Területrendezési Terv – 2003. évi XXVI. törvény

„A törvény célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére.” Ezen terv az ország szerkezeti tervét, az országos térségi övezeteket és az ezekre vonatkozó szabályokat rögzíti. A Területrendezési Terv szabályozza az erdőtelepítésre és erdőgazdálkodási térségre vonatkozó területfelhasználási kategóriákat.

Új Magyarország Fejlesztési Terv

Keretében 7 regionális operatív programot kezel. A Dél-Dunántúli régióra vonatkozó program célja a magas környezeti minőségű modellrégió kialakítása a meglévő természeti adottságok és a kulturális értékeket megőrizve és fenntartható módon hasznosítva. A fejlesztések során meghatározó szerep jut az innovatív környezeti ipar és energetika, a piacorientált kreatív ipar és kulturális szektor, valamint az élettudományi kutatási bázisra és a régió gyógyhelyeire épülő egészségipar fejlesztésének. A környezetvédelmi infrastruktúra fejlesztése keretein belül előnyben kell részesíteni a sajátosan aprófalvas és a tagolt domborzatú területeken, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósuló, szennyvízkezelésre irányuló beruházásokat. Továbbá a Víz Keret Irányelv által nem kiemelten kezelt, a regionális jelentőségű sík- és dombvidéki vízminőségvédelmi intézkedések megvalósítását. A környezetbiztonsághoz kapcsolódóan a Balaton déli partján és a Duna mentén, az omlásveszélyes partfalak omlásának megelőzése, valamint állapotuk stabilizálása. A program keretében támogatható a kistelepülések szennyvízkezelésének fejlesztése, a felszíni vizek védelmét szolgáló fejlesztések és a települések bel- és külterületi vízrendezése. A programban foglalt fejlesztések eredményeként várhatóan javulni fog a régió lakosságának életminősége, csökkeni fog a környezeti károk, mint például partomlások, ár- és belvizek bekövetkezésének valószínűsége és az antropogén környezetterhelés mértéke.

Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv

A Stratégia célja a mezőgazdaság fejlesztéséhez, a vidék környezeti értékeinek megőrzéséhez, a vidéki térségek gazdaságának megerősödéséhez és a vidéki társadalom kohéziójához szükséges fejlesztési keretek megteremtése. A fokozódó gazdasági aktivitás csak a jelenlegi, alacsony környezetterhelés megőrzése esetén kínál fenntartható fejlődési lehetőséget a vidéki térségek számára. Ezért a megvalósuló fejlesztések mindenkor a térség környezeti, természeti értékeinek megóvásával kell, hogy párosuljanak. A program fő céljai a környezet állapotának megőrzése és

javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése, valamint a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakítása, környezettudatos gazdálkodás és fenntartható tájhasználat kialakítása.

4.Nemzeti Környezetvédelmi Program

A Program meghatározása szerint a környezetet érő terhelések három kategóriába sorolhatóak, melyek a természeti erőforrás igénybevétel, a terület- és térhasználat, valamint a környezetbe történő kibocsátások. Ezek környezeti hatásai egymástól nem vagy nehezen elválaszthatóak és az egyes térségek különböző természeti adottságai következtében eltérő következményekkel járhatnak. A Program elsősorban a fenntartható terület- és földhasználat feltételeinek megteremtésére, valamint a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítására helyezi a hangsúlyt. A szabad talajfelszín folyamatos csökkenése figyelhető meg az ország területén, mely megelőzhető lenne a területek újrahaznosításával, a szennyezett területek kármentesítésével, a zöldmezős beruházások korlátozásával. *„A területhasználat feltételeit és szabályait a területrendezési tervezés határozza meg. A területrendezési tervnek tartalmaznia kell a fenntartható fejlődés, a környezeti elemekkel való gazdálkodás valamint a környezet minősége térségi szempontjait.”* A térségi szerkezet kialakítása során elő kell segíteni a természeti és táji értékek védelmét és az ökológiai hálózat fejlesztését. Fontos, hogy a területi szerkezet megváltoztatása ne veszélyeztesse a felszíni vizek és a felszín alatti vízbázisok védelmét, a talajok funkcióinak, termőképességének megőrzését. A barnamezős területek funkcióváltásakor elengedhetetlen az új zöldterületek létrehozása.

Országos Hulladékgazdálkodási Terv - 110/2002.(XII.12.) OGY határozat

A hulladék környezetre gyakorolt hatására, valamint a hulladékkal való gazdálkodás mai helyzetére való tekintettel kerültek meghatározásra az Országos Hulladékgazdálkodási Tervben kijelölt célok, a megvalósítás kulcsterületeire vonatkozó és a különleges intézkedéseket igénylő területekkel kapcsolatos általános feladatok. A hulladék kezeléséért a hulladék termelője, illetőleg mindenkori tulajdonosa felelős. A települési hulladék a lakosságot terhelő felelősség érvényesíthetősége érdekében a települési önkormányzatoknak a települési hulladék kezelését biztosító közszolgáltatást kell szervezniük. Az elmúlt évtizedek során a gondatlanul végzett gazdasági tevékenységek és hulladékkezelés, valamint a maihoz képest jóval lazább szabályozás, illegális hulladék elhelyezése miatt számos helyen szennyezett területek alakultak ki.

A hulladékgazdálkodás jelenlegi általános színvonalának jelentős emelése, az újonnan bevezetésre kerülő szabályozások műszaki-technikai és teljesítési követelményei a hulladékgazdálkodás számos területén szükségessé teszik a kutatás-fejlesztés és a műszaki fejlesztés erősítését. *„A kutatás-fejlesztésben elsősorban a következő területekre kell hangsúlyt helyezni:*

- költséghatékony hulladékgazdálkodási rendszerek kialakítása;*
- a termelési technológiák hulladék kibocsátásának megelőzése, csökkentése, a képződő hulladék veszélyességének mérséklése;*
- a környezetre kisebb hatást gyakorló, a használat során és az elhasználódást követően kevesebb és veszélytelenebb, illetve jól hasznosítható hulladékot eredményező termékek kifejlesztése;*
- a hulladék anyagában történő, illetve energetikai hasznosítási eljárásai és eszközei;*
- a hulladék hasznosításra történő előkészítése;*
- a hulladékhasznosítással előállított piacképes termékek kifejlesztése;*

- a hulladék vizsgálati módszereinek és eszközeinek fejlesztése;
- a hulladékkezelő létesítmények védelmi és monitoring rendszereinek fejlesztése;
- a hulladék környezeti és egészségügyi hatásainak vizsgálata és kutatása;
- a K+F eredmények, illetve értékelésük közzététele.”

Ennek érdekében ösztönözni kell a hulladékszegény technológiák bevezetését, az újrahasználatos és a tartós termékek piacra kerülését, valamint a fogyasztói szokásokat ebbe az irányba befolyásoló tájékoztató felvilágosító munkát.

- regionális és megyei szinten:

Baranya Megye Területrendezési Terve

„A megyei területrendezési terv eszköz a térszerkezet harmonikus fejlődésének elősegítésére, a megyei Önkormányzat e tárgyban törvényben biztosított koordinatív szerepének gyakorlására. Külső kapcsolatok fejlesztése érdekében a nemzetközi és országos folyosókhoz való kapcsolódás megteremtése az elsődleges, így fontos a megyében tervezett gyorsforgalmi utakhoz és a megyehatáron kívül haladó gyorsforgalmi hálózathoz a megfelelő főúti kapcsolatok megteremtése, figyelmet fordítva a megyehatárok menti kapcsolatfejlesztési igényekre is. Belső kapcsolatok fejlesztési érdekében a megyerészek közötti kapcsolatot biztosító főutak és hálózati szerepű mellékutak kiépítése, ill. fejlesztése, ami új fejlesztési vonalakat teremt a fejlődésben lemaradt peremtérsegek számára. A vízgazdálkodás, vízellátás területi szerkezetét olyan irányban kell erősíteni, amely biztosítja az árvizek elleni hatékony védekezést, a megye különösen értékes felszín alatti vízbázisainak és felszíni vizeinek védelmét, valamint a közműolló minél nagyobb mértékű záródását. Az energia- és távközlési rendszerek olyan kiépítése szükséges, amely a területileg kiegyenlített lakossági ellátást a megye egész területén biztosítani képes. A természeti értékekben gazdag, környezetileg érzékeny megyei területeken a termőhelyi és ökológiai adottságokhoz igazodó táj- és területhasználat kialakítására kell a hangsúlyt helyezni. A településrendszer térbeli szerkezetének alakításakor figyelmet kell fordítani a beépítésre szánt területek növekedésének mérséklésére, elősegítve ezzel az értékes beépített területek rehabilitációját és az építészeti, települési értékek védelmét. A megye- és régióhatáron átnyúló területrendezési és területfejlesztési feladatainak koordinációjához biztosítani kell az információkat a Közép- és Észak-dunántúli, valamint a Dél-alföldi régió érintett megyéi felé.”

A megye jó termőhelyi adottságú mezőgazdasági területein meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját, a vízerózió, defláció okozta károkat. Ösztönözni kell a talaj védelmét biztosító és vízháztartási viszonyait javító mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózat kialakítását, továbbá a meglévő külterületi fasorok, mezsgyék megőrzését.

A Dél-dunántúli régió Stratégiai Fejlesztési Programja KÖRNYEZETFEJLESZTÉS 2006.

A program célja a Dél-Dunántúli régió természeti erőforrásainak mennyiségi és minőségi védelme. *„Az ökológiai értékek tekintetében a régió gazdagon ellátott, a Duna-Dráva Nemzeti Park területe, több tájvédelmi és természetvédelmi területek védik természeti és természetközeli helyeinket. A minőségi fejlesztés alapvető feltétele, hogy az emberi tevékenység által okozott károkat tájban megnyugtató módon tudja helyre hozni. A régió vízbázisainak jelentős része sérülékeny, nincs geológiai védelme. A sérülékeny és távlati vízbázisok védelmének kulcsfontosságú eleme a szennyezett vizek kezelése.”* Cél továbbá az egészséges települési környezet kialakítása, azaz olyan beruházások, programok megvalósítása, amely révén élhető, természeti, épített környezet jön létre.

MAGYARORSZÁG KÖRNYEZETI ÁLLAPOTA 2014

A 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program vizeinkre vonatkozó célkitűzései között szerepel a víztestek (felszíni és felszín alatti) jó állapotának elérése, a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás biztosítása. A vizek mennyiségi és minőségi állapotának elérése az intézkedési programok hatékonyságának ellenőrzése és felülvizsgálatának megalapozása, valamint a társadalom tájékoztatása céljából. A sérülékeny földtani környezetű ivóvíz-bázisok védelme és az Ivóvízbázis-védelmi beruházási célprogram befejezése. A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének csökkentése. A természet- és környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése, a mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése. Cél a környezeti károk megelőzése, valamint csökkentése, a keletkezett környezeti károk felszámolása, az eredeti állapot helyreállítása.

4.2. A környezeti állapot értékelése és a rendezési tervek készítése során figyelembe vett meglévő környezethasználatok

A talaj és a vizek védelme

A termőföld védelméről szóló *2007. évi CXXIX. törvény* vonatkozik a talajok védelmére. A törvény hatálya kiterjed a termőföldre, valamint a termőföldnek nem minősülő ingatlanokra. A törvény rögzíti a termőföldek hasznosítására, a földvédelemre, a földminősítésre és a talajvédelemre vonatkozó rendelkezéseket. A törvény nem terjed ki az erdők létesítésére, védelmére, az igénybevételre, a belterületbe vonására és az erdőgazdálkodásra, továbbá a föld, mint környezeti elem védelmére.

Nagyhajmás település a Völgységi kistáj területéhez tartozik. A terület az Alsóhidas-patak, a Völgységi-patak és a Kapos völgye által lehatárolt, hullámos felszínű völgyes terület. Talajszerkezetét 100 méter vastagon elterülő pleisztocén korú, folyóvízi üledéksor jellemzi, melyet 10 és 40 méter közötti vastagságú, új-pleisztocén korú lösztakaró borít. A település közigazgatási területét erős vízerózió jellemzi, melynek megfékezésére agrotechnikai eljárások tárházát alkalmazzák. Ilyen eljárások közé tartozik a szintvonalakkal párhuzamosan történő művelés, valamint gyeperes cserjesávok telepítése. A legjobb módszerek között szerepel meredekebb lejtők esetén a művelési ág változtatása, valamint a jó talajvédő növények termesztése.

A felszín alatti vizek védelméről szóló *219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet* célja a felszín alatti vizek jó állapotának biztosítására és annak fenntartására, a szennyezések fokozatos csökkentésére és megelőzésére, a hasznosítható készletek hosszú távú védelmére alapozott fenntartható vízhasználatra, valamint a földtani közeg kármentesítésére vonatkozó feladatok és kötelezettségek meghatározása. A település a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló *27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet* alapján érzékeny területen helyezkedik el. Ebből kifolyólag az építmények létesítésekor és a tevékenységek végzésekor fokozott műszaki védelmet kell biztosítani. A felszín alatti vízkészlet elsősorban kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű, keménysége legtöbb esetben meghaladja a 25 nk°-ot. A mezőgazdasági területeken jelenhet meg nitrátosodás. A településen a rétegvizek mennyisége csekély, túlnyomórészt vasas és kemény. Nagyhajmás ivóvíz-ellátó rendszere a Kismányok-Nagyhajmás-Váralja kistérségi vízmű szerves része.

A felszíni vizek minőségi védelméről szóló 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet rögzíti a felszíni vizek minőségének megóvását, javítását, a víztestek jó állapotának elérését és fenntartását, továbbá a vízi, vízközei és a felszíni víztől közvetlenül függő szárazföldi élőhelyek és élő szervezetek fennmaradásához szükséges feltételek biztosítását szolgáló intézkedéseket. E rendelet vonatkozik minden természetes és jogi személyre, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetre, amennyiben a felszíni vizekkel kapcsolatban jogokkal rendelkezik vagy kötelezettségek terhelik, létesítménye, terméke vagy tevékenysége vízszennyezést okozhat, közcsatornába szennyvizet bocsát. Ezen kívül vonatkozik még a felszíni vizekre, a csapadékvíz, szennyvíz elvezetését, tisztítását szolgáló vízi közművekre, a nem közüzemű közös üzemi (ipari) csatornára, szennyvíztisztítóra és azok terhelésére és szennyezésére. A jogszabályon kívül figyelembe kell venni a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet által meghatározott előírásokat.

A levegőminőség védelme

Nagyhajmás település a 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet kategorizálása szerint a 10. zónacsoportba tartozik, mely alapján az ország olyan egyéb területei között szerepel, amely nem tartozik légszennyezetségi agglomerációba. A zónacsoportra vonatkozó levegőminőségi kategóriák:

Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközei ózon	PM ₁₀ Arzén	PM ₁₀ Kadmium	PM ₁₀ Nikkel	PM ₁₀ Ólom	PM ₁₀ benz(a)-pirén
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az „F” kategóriába tartozó területek esetén a légszennyezetségi az alsó vizsgálati küszöbértéket nem haladja meg. Az „E” értékkel jellemezhető területek esetén a légszennyezetségi az alsó mérés határ és a légszennyezetségi határérték között helyezkedik el. A „D” csoportba azon területek sorolandóak, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, célérték között van. Az O-I csoportba pedig azon területek tartoznak, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

Baranya megye levegőminőségét befolyásolja a 6-os, az 56-os, az 57-es, az 58-as, a 66-os és a 67-es utak közlekedése által okozott légszennyezés. A felsorolt közutak egyike sem érinti közvetlenül Nagyhajmás települést. A téli időszakban a háztartási tüzelőberendezések szennyezőanyag-kibocsátásai gyakorolnak kedvezőtlen hatást azon területeken, ahol a vezetékes gáz kiépítésére még nem került sor. A 53/2017. (X.18.) FM rendelet a nagyobb hőteljesítményű (140 kW és 50 MW_{th} közötti névleges bemenő teljesítményű) tüzelőberendezések légszennyezőanyagainak technológiai kibocsátási határértékeire vonatkozó előírásokat tartalmazza. A 140 kW névleges teljesítmény alatti tüzelőberendezések esetén az eljáró illetékes hatóság a települési önkormányzat jegyzője. A fűtőmű és erőmű nagyságrendű teljesítményekre (50 MW_{th} felett) vonatkozó előírásokat külön jogszabályi szabályozás tartalmazza. Nagyhajmás településen ilyen létesítmény nem található.

A település levegőjének minőségét befolyásolja ezen felül az egyre növekvő pollenszennyezetségi, melynek csökkentése érdekében a parlag területek folyamatos gondozása szükséges a tulajdonosok részéről. Nagyhajmás településről az elmúlt tíz évről légszennyezetségi mérési adatok nem állnak rendelkezésünkre.

A kibocsátási határérték, valamint a levegővédelmi követelmények megállapítása a környezetvédelmi hatóság egyedi eljárása lefolytatása keretén belül kerül meghatározásra az elérhető legjobb technika és a levegőterhelést okozó forrásokra, tevékenységekre, technológiákra és létesítményekre vonatkozó jogszabályi meghatározások alapján. A levegővédelemre vonatkozó követelményeket a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Kormányrendelet, a levegőterheltségi szint határértékeit, továbbá a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeit a 4/2011. (I.14.) VM rendelet taglalja. A Kormányrendelet által, a levegővédelemre vonatkozó követelményeket a 3. § értelmében érvényesíteni kell az országos és regionális környezetvédelmi, illetve a társadalmi, gazdasági programok, tervek, a területfejlesztési, terület- és településrendezési tervek, településfejlesztési koncepció kidolgozása során, valamint a helyi önkormányzatok környezetvédelmi programjaiban, a gazdálkodó szervezetek terveiben, valamint a műszaki tervezés esetén. Tilos a légszennyezés, a diffúz forrás környezetvédelmi követelményeknek nem megfelelő működtetése miatt fellépő levegőterhelés, a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő légszennyezettséget okozó terhelése. Levegővédelmi követelmények alkalmazása szükséges új légszennyező forrás létesítésekor és a már meglévő forrás működése esetén. A levegővédelmi követelmények teljesülését a légszennyező forrás üzemeltetése folyamán a hatásterületen biztosítani szükséges.

A bűzkibocsátásról való rendelkezést a korábban említett, 4/2011. (I.14.) VM rendelet 5. §-a tartalmazza, melynek értelmében a bűz kibocsátásával járó környezeti hatásvizsgálat köteles és egységes környezethasználati engedély köteles tevékenységek, valamint létesítmények esetén a bűzterhelőt védelmi övezet kialakítása terheli. A védelmi övezet nagyságát a legnagyobb teljesítmény-kihasználás és kedvezőtlen terjedési viszonyok mellett a domborzat, a védőelemek és a védendő építmények figyelembe vételével a légszennyező forrás határától számított, legalább 300, legfeljebb 1000 méter távolságban lehatárolt területben határozza meg. A területi környezetvédelmi hatóság a védelmi övezet kijelölése során az előírt 300 méternél kisebb távolságot is meghatározhat, amennyiben a hatásterület és valamennyi levegővédelmi követelmény teljesül. A védelmi övezetet úgy kell kijelölni, hogy abban nem lehet lakóépület, üdülőépület, oktatási, nevelési, egészségügyi, szociális és igazgatási épület, kivéve a telepítésre kerülő, illetve a más működő légszennyező források működésével összefüggő építményt. A védelmi övezet kialakításával és fenntartásával kapcsolatos költségek a bűzterhelőt terhelik. Nagyhajmás település területén jelentősebb bűzkibocsátó forrásként szükséges megemlíteni az állattartó létesítményeket. Ezek a létesítmények a 08/2, 049/10, 058/2, 058/4, 11 helyrajzi számú, továbbá a 30 helyrajzi számú ingatlanokon helyezkednek el. Ezen létesítmények bűzterhelését, valamint az ebből fakadó levegővédelmi hatásterületet külön eljárás során szükséges vizsgálni, amennyiben a tevékenység engedélyezése a 314/2005. (XII.25.) Kormányrendelet hatálya alá tartozó környezeti hatásvizsgálati és/vagy egységes környezethasználati eljárás hatálya alá esik. A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárást a környezethasználó kérelmére a környezetvédelmi hatóság folytatja le, ha a környezethasználó olyan tevékenység megvalósítását tervezi, mely a 3. számú mellékletben szerepel. A Kormányrendelet hatályától függetlenül a korábban felsorolt létesítményeket jelentős zavaró hatású területként szükséges megjelölni, a legkisebb, 300 méteres védelmi övezet kijelölése javasolt. Ez esetben a védendő ingatlanok irányába védő fásítással, erdőtelepítéssel szükséges biztosítani a hatás csillapítását.

Nagyhajmás Község Önkormányzata üzemeltetésében nincs rekultivált hulladéklerakó, mint diffúz forrás. A település területén egyéb jelentős légszennyezéssel járó vagy bűzkibocsátó forrásról nincs tudomásunk.

Hulladékgazdálkodás

A hulladékokról szóló *2012. évi CLXXXV. törvény* a környezet és az emberi egészség védelme, a környezetterhelés mérséklése, a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás, az erőforrás felhasználás hatásainak csökkentése, hatékonyságának javítása, továbbá a hulladékképződés, illetve a képződő hulladék káros hatásainak megelőzése, mennyiségének és veszélyességének csökkentése és a használt termékek újrahaználata, a fogyasztási láncban szereplő anyagok termelési-fogyasztási körforgásban tartása, valamint a hulladék minél nagyobb arányú anyagában történő hasznosítása, és a nem hasznosuló, vissza nem forgatható hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása érdekében készült ez a törvény. A törvény értelmében minden tevékenységet úgy kell megtervezni és elvégezni, hogy a környezetet a lehető legkisebb mértékben érintse vagy a környezet terhelése és igénybevétele csökkenjen, ne okozzon környezetveszélyeztetést vagy környezetszennyezést, biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, továbbá a környezetkímélő ártalmatlanítását. A hulladék képződésének megelőzése és a hulladékgazdálkodás során az alábbi tevékenységek elsőbbségi sorrendként történő alkalmazására kell törekedni:

- a hulladékképződés megelőzése
- a hulladék újrahaználatra kész előkészítése
- a hulladék újrafeldolgozása
- a hulladék egyéb hasznosítása, elsősorban energetikai hasznosítása
- a hulladék ártalmatlanítása.

A környezeti állapot értékelést a fentebb említett törvény alapján kell elvégeznünk. Az önellátás elve, a közelség elve, a szennyező fizet elve, a biológiailag lebomló hulladék hasznosításának elve, valamint a költséghatékony hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosításának elve azok, amelyeket településszinten is kötelező figyelembe venni. Az Önellátás elve nem jelenti, hogy Magyarországnak a hasznosító létesítmények teljes skálájával rendelkeznie kell. A közelség elvének értelmében lehetővé kell tenni a hulladék legközelebbi, a leginkább alkalmas létesítményben és módszerek, technológiák segítségével való hasznosítását vagy ártalmatlanítását. A törvény rögzíti, hogy a hulladéktermelő, a hulladékbirtokos vagy a hulladékká vált termék gyártója felelős a hulladék kezeléséért, a hulladékgazdálkodás költségeinek megfizetéséért. A törvény célja a biológiailag lebomló hulladék elkülönített gyűjtése, valamint hasznosítása. A hulladék termelője köteles a hulladékok szakszerű gyűjtéséről, tárolásáról, elszállításáról és ártalmatlanításáról gondoskodni. Ennek elsődleges célja a hulladék talajba, felszíni és felszín alatti vízbe és levegőbe való bejutásának megakadályozása. A hulladékok jegyzékét a *72/2013. (VIII.27.) VM rendelet* foglalja magába.

A községben a települési szilárd hulladék közszolgáltatás ellátása a *11/2013. (VI.26.) számú helyi rendelet*, valamint a *385/2014. (XII.31.) Kormányrendelet* szabályozásait figyelembe véve történik. A településről történő hulladék elszállítást a Dél-Dunántúli Hulladékkezelő Nonprofit Kft. végzi – elsődlegesen a Kaposváron üzemelő hulladéklerakóra történő szállítással, melynek éves mennyisége a 100 tonnát nem haladja meg. Ezen felül, a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését a Bikal Nonprofit Kft. végzi. A kommunális szennyvíz elvezetése vízgazdálkodási jogkörbe tartozó folyamat, ebből kifolyólag a hulladékgazdálkodási törvény nem vonatkozik rá. A településen

egyéb, nem kommunális hulladék - állati hulla – gyűjtőhely nem került kialakításra. A településhez legközelebb eső gyűjtőhely Mágocson található. Az építési és bontási tevékenységre vonatkozó szabályokat a 45/2004. (VII.26.) BM-KvVM együttes rendelet foglalja magába. A jogszabály kiterjed az építési és bontási hulladék kezelésére, a keletkezett hulladék mennyiségének tervezésére és elszámolására. Ezen típusokon felül megkülönböztetett figyelmet igényel a veszélyes hulladékokkal kapcsolatos hulladékgazdálkodás. A veszélyes hulladékok kezelésére a 225/2015. (VIII.7.) Kormányrendelet vonatkozik, melynek hatálya kiterjed a veszélyes hulladékokra, a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységre, valamint a veszélyes hulladék termelőjére, birtokosára és a veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységet folytatóra. A településre vonatkozóan az ipari tevékenység során keletkezhet veszélyes hulladék.

Zaj és rezgés elleni védelem

A 284/2007. (X.29.) Kormányrendelet értelmében a településrendezés során figyelembe kell venni a zaj- és rezgésvédelemre vonatkozó jogszabályi előírásokat. A rendelet kiterjed azokra a tevékenységekre, létesítményekre, melyek környezeti zajt, illetve rezgést okoznak vagy okozhatnak. A jogszabály értelmezésében tilos a védendő környezetben veszélyes mértékű környezeti zajt vagy rezgést okozni. A kibocsátási vagy a terhelési határértékek túllépését a zaj- és rezgésterhelési határértékekről szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendeletben meghatározottak szerint kell jelentősnek minősíteni. A kijelölt környezetvédelmi hatóság a zajvédelmi követelmények ellenőrzése érdekében mérést, számítást, vizsgálatot végezhet vagy végeztethet, illetve a mérés, számítás végzésére kötelezheti a zajforrás üzemeltetőjét. A környezeti zajforrás hatásterületét méréssel, számítással kell meghatározni az előzetes vizsgálati eljárásban, környezeti hatásvizsgálati eljárásban, egységes környezethasználati engedélyezési eljárásban, környezetvédelmi felülvizsgálati eljárásban, valamint a korábban említett eljárásokat követő létesítési, használatbavételi, illetve forgalomba helyezési eljárásokban illetve amennyiben a környezetvédelmi hatóság előírja. A jogszabály rögzíti, hogy a határértéken felüli kibocsátást, terhelést fokozatosan meg kell szüntetni.

A település területén zajvédelmi szempontból a mezőgazdasági tevékenységet szükséges megemlíteni. A tevékenység során a munkagépek üzemeltetése, működése, valamint a tehergépjármű forgalom által jelentkezik jelentős zajterhelés. Továbbá rezgésterheléssel járhat a településen áthaladó út közúti forgalma, melynek külön vizsgálata szükséges az épített környezet elemeire való tekintettel. Mivel azonban ez a létesítmény már régóta meglévő adottság, emiatt az utólagos védőtávolságok meghatározására nincs lehetőség. Ezen probléma csökkentésére nyújthat megoldást – a lehetőségekhez mérten – az útburkolatok javítása, karbantartása, valamint ahol lehetséges a védőfásítás.

Települési és épített környezet

Településközpont értékőrző megújítása a település törekvése, mely által a meglévő épített környezeti értékek megóvásra kerülnek egy rendezettebb, esztétikusabb településközpontban. A település egyes területeinek funkcionális, minőségi javítása utcabútorok, szobrok és díszkivilágítás létesítésével, térburkolat kialakításával, a meglévő zöldfelületek méretének, minőségének javításával. Az egyedi értékek felújítása, értékőrzése kiemelt jelentőségű.

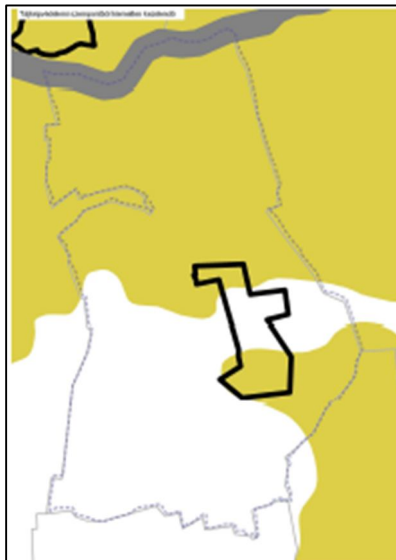
A településközpont megújítása a település központi részén környezetminőségi javulást eredményez, melynek során megújulnak egyes épületek és zöldterületek, valamint egységes zöldfelületi rendszer jön létre.

Táj- és természetvédelem

A településfejlesztési koncepció megalapozására részletes táji-és természeti adottságokat vizsgáló dokumentáció készült Bognárné Tóth Réka szakértő gondozásában. A szakvélemény környezeti értékelés szempontjából kiemelt figyelmet érdemlő részeit a következők szerint ismertetjük.

Nagyhajmás területe **területhasznosítás** szempontjából változatos képet mutat. A jó minőségű csernozjom talajoknak köszönhetően a külterületen igen magas a szántók aránya, a településtől nyugatra és délre gyakorlatilag csak szántókat találunk. Ezzel szemben az északi területeken már az erdős területek dominálnak. E két használat között jött létre a település „lakott”területe a belterület.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé azok az országos, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben lehatárolt övezeteket tartoznak, ahol a természeti vagy kulturális

örökség adottságai alapján, a kilátás – rálátás szempontjából védendő tájképi területek találhatóak. A 2015. január 1-én hatályba lépett OTrT az egész országra kiterjedően meghatározza ezeket az övezeteket. Nagyhajmásra vonatkozóan az ábrán látható területeket jelölte ki.

Az ábra is azt igazolja, hogy a magasságilag és vízrajzilag tagolt terepfelszín a látványértékek szempontjából igen nagy jelentőségű. A település különböző pontjairól más és más látvány tárul elénk, amelynek változatos képe tájképvédelmi szempontból kedvező.

Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi területek az úgynevezett Natura2000 terület, melyből Nagyhajmás közigazgatási határán belül a HUDD20033 „Nagyhajmási-dombok” megnevezésű terület található.

Lehatárolásra és szabályozásra kerültek az országos jelentőségű védett természeti területek, az országos jelentőségű védett természeti emlékek, valamint a NATURA 2000 európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek és a kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területek. Ezen területekre a helyi építési szabályzat, az országos elképzelésekkel összhangban külön szigorító intézkedéseket tartalmaz.

A településrendezési tervben lehatárolásra kerültek a Natura 2000 európai közösségi jelentőségű természetmegőrzési területek, mely területen a településrendezési terv a természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területre egy fejlesztési szándékot tartalmaz, a gazdasági erdőterület/Különleges terület vadászház kijelölésű terület kategóriáját módosítják lakóterület kategóriára.

5. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA ESETÉN VÁRHATÓ KÖRNYEZETET ÉRŐ HATÁSOK

A település új rendezési tervében négy jelentős beruházás tervezete jelent meg. Egyrészt a közlekedés, közművesítés fejlesztése. A település közúti kapcsolatainak Bikal település felé történő összeköttetés kiépítése, a meglévő úthálózat minőségének javítása. A település nem rendelkezik szennyvízhálózattal és gázközművel, ezek kiépítése tervezett. A szennyvízhálózat megvalósításával jelentősen lecsökken a környezetterhelés veszélye. A gázhálózat kiépítése a téli időszak szempontjából fontos, mivel a fatüzelés által okozott légszennyezés jóval nagyobb mértékű a gáztüzeléshez viszonyítva.

A közterületek fejlesztése kapcsán megfogalmazódott az utcabútorok, szobrok, díszvilágítás létesítése, térburkolat kiépítése, a meglévő zöldfelületek nagyságrendjének, minőségének javítása. A zöldfelületek területének növekedése kedvezőbb településképet adhat, hozzájárulhat a levegő minőségének javulásához.

A meglévő települési funkciók minőségi fejlesztése, az épített környezet értékeinek, hagyományainak megőrzése.

A meglévő egyes terület felhasználások fejlesztése. A falusias lakóterületi övezet fejlesztése, a meglévő hagyományos építészeti kialakítások ápolása, az energiafelhasználások csökkentése, a megújuló energiák alkalmazásának növelése. Az állattartó (melléképületek) megőrzése újrahasonosításának, funkcióváltásának biztosítása, a falusi turizmus kínálatának javítása. A megújuló energiaforrások hasznosításának céljából területek kialakítása. A település meglévő erdőterületeinek növelése, a belterületen közpark, köztér zöldfelület kialakítása.

6. JAVASLAT A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVEKHEZ KAPCSOLÓDÓ ÖNKORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEKRE, MONITORIZÁLÁSRA

A településen megtalálható és megvalósítandó létesítményeket és azok funkcióit, úgy kell meghatározni, hogy a környezet-használat során

- a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézze elő,
- megelőzhető legyen a környezetszennyezés,
- kizárja a környezetkárosítást.

A károsító hatások elkerülése és a terhelés minimalizálása érdekében szükséges a környezetvédelmi vizsgálatok eredményeinek beépítése a tervbe, illetve az előírások betartása a településüzemeltetés során.

A településen áthaladó közúton a település központjában került kijelölésre az autóbusz megálló, mely kialakított öblözettel nem rendelkezik, így a forgalom időszakos korlátozása fordul elő az amúgy is viszonylag rossz minőségű úton. Ezen probléma megoldása érdekében szükséges a meglévő úthálózat minőségi javítása, valamint az autóbusz megálló kialakítása.

A település szennyvíz elvezetésének kiépítettsége ezidáig nem valósult meg, ezért a csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése javasolt a településen a felszín alatti vizek és a talaj szennyeződés érzékenysége miatt.

A település nem rendelkezik kiépített gázhálózattal, azonban a téli fűtési időszakban a gázzal való tüzelés jelentős mértékben csökkenthetné a légszennyező anyagok mennyiségét a fatüzeléssel szemben, ezért a gázhálózat kiépítésének megvalósítása javasolt.

Hulladékgazdálkodási szempontból javasolt a szelektív gyűjtéshez a lakóingatlanoknál történő gyűjtőedény biztosítása a hatékonyabb szelektív gyűjtés megvalósítása érdekében.

7. ÖSSZEFOGLALÁS

Összességében megállapítható, hogy a településen a fő gócpont a már meglévő, kialakított autóbusz megálló, mely nem rendelkezik kialakított öblözettel. Ez zajvédelmi, rezgésvédelmi és levegőtisztaság-védelmi szempontból kritikus, mivel így időszakosan kialakulhat torlódás az útszakaszon. Ehhez hozzáadódik a közúti közlekedés által okozott szennyezés. A település területén tervezett átalakítások elsősorban a környezeti zajterhelés és levegőszennyezés esetén jelenthetnek növekedést, ezért kiemelt fontosságú a fennálló helyzet javítása, valamint új terhelések kialakulásának megakadályozása.

Egyéb jelentős gócpont nem ismert, a településfejlesztési koncepcióban meghatározott célok elsősorban a környezetterhelés csökkentéséhez járulnak hozzá. Ettől függetlenül a település részletes környezetvédelmi szabályozását célszerű lenne a helyi környezetvédelmi rendeletbe bevezetni, melynek kidolgozásához a megalapozó vizsgálatok és környezetvédelmi program járulna hozzá.

A település és az elkészült településfejlesztési koncepció egyaránt törekszik a környezetterhelések minimalizálása mellett a meglévő adottságokból a lehetőségeket kihozni.

8. FORRÁSOK

Jogszabályi háttér

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet

Egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Korm.rendelet

A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII.21.) Korm.rendelet

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet

A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII.21.) Korm.rendelet

A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet

A 74/2014 (XII.23.) BM rendelet a folyók mértékadó árvízszintjeiről

A 18/2003 (XII.9.) KvVM-BM együttes rendelet a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet

246/2011. (XI.24.) Korm. rendelet a nukleáris létesítmény és a radioaktív hulladék-tároló biztonsági övezetéről

234/2011. (XI.10.) Korm.rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról

62/2011. (XII.29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól

61/2012. (XII.11.) BM rendelet a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII.29.) BM rendelet módosításáról

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII.7.) Korm.rendelet

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm.rendelet

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet

Internetes oldalak

- www.njt.hu
- https://www.palyazat.gov.hu/del_dunantuli_operativ_program
- http://munkaeropiac.szolportal.hu/images/kkszs/uj_magyarország_vidékfejlesztési_strategiai_terv.pdf
- http://eionet.kormany.hu/admin/download/5/64/b0000/NKP4_tervezet_K%C3%96ZIG_TS_i_Egyeztet%C3%A9s.pdf
- <http://docplayer.hu/3496688-Baranya-megye-teruletrendezesi-terve.html>